Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

Сердало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ЕРА, 15 ноябрь, 1973 шу. ● № 136 (5397) ● Мах 3 кеп.

СОВЕТСКО-ЮГОСЛАВСКИ ПЕРЕГОВОРАШ

12 ноябре Кневе переговораш дIайолаелар КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежневен СФРЮ Президента, Югославе коммунистий Союза Председателя Иосип Броз Титонен юкъера переговораш.

Нокъосташхеи вIаши дагардараш хIетадешни йийнар политически, торгово-экономически, IилмаIтехнически, культурни дакъе шинна а оагIорахьара цхьана мелладеча гIулакхий актуальни проблемаш. Ишшта дийнар дуненхьа хIокъашта юкъера лоархIамерIа-Партийно-боахама актива собране къамаьл дир глубеннараша беламе тIаIийача КПСС ЦК Политбюро членаш, СССР Министрий Совета Председателя А. Н. Косыгина. Цо дийнар IийсагIна пятилетка хьалхарча кхаь шера планаш кхочушъярхьа хьакхинарча дикача итогех. СССР халкъа боахам 1974 шера тIаIахо айбара дехкарашца а хIаьта ишшта экономика легIайолларна хьатIалоагIача шера Белорусски ССР кхъьегамхой цхьаьнга лелаш а дийнар.

А. Н. Косыгина республика кулгалхошка дIаелар 1972—1973 шерий Ian замалаьха хьайбай продукташ дукхагIа яхари кийчъяри духьа лелаяьча Бригсоюзни социалистически яхьа итогегIа Белорусски ССР-а хьожалъ КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Шо байраех.

Собране дакъа лаьцараша республикерча берригача кхъьегамхошка кхайкарал дир пятилетка кхоалагIа, хоздамбеча шера планаш социалистически лекхараш толаме кхочушъярхьа 1974 шера кхы а лаккагIча рубежашка боблара хиланза дагрдоаца хьалаш кийчдарни низам оарчагIдараца уж тIаIехьаш.

БЕЛОРУССКИ ССР ПАРТИЙНО-БОАХАМА АКТИВА СОБРАНИ

МИНСК, 13 ноябрь. (ТАСС). 1973 шера хьалха боалаяьча плани социалистически декхарашни Белорусски ССР кхъьегарашца кхоачашдара леламах дола дош а хIаьта ишшта парте XXIV съезден КПСС ЦК декабрьски (1972 шера) Пленумни решенеш дIахо чакхъяьхара декхарашни дийнар тахан республика партийно-боахама активе собране.

Доклад йнр КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата, Белоруссе КП ЦК хьалхара секретара П. М. Машерова. Цо белгалдаьккхар, паччахьалкхен планехи декхарехь республикерча заволийн фабрикийн кхъьегамхой дика лоарIабеш кийар. Иттаннан 26 октябре кхоачашъяьй продуктеша реализации яраш кийчъяри духьа лелаяьча Бригсоюзни социалистически яхьа итогегIа Белорусски ССР-а хьожалъ КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Шо байраех.

Собране дакъа лаьцараша республикерча берригача кхъьегамхошка кхайкарал дир пятилетка кхоалагIа, хоздамбеча шера планаш социалистически лекхараш толаме кхочушъярхьа 1974 шера кхы а лаккагIча рубежашка боблара хиланза дагрдоаца хьалаш кийчдарни низам оарчагIдараца уж тIаIехьаш.

СССР ЛАКХЕХЬАРА СОВЕТ ГУЛЪЯРАХ ДОЛА

СССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

СССР Лаккхехьарча Совета Президиумо **соцам бу:**

Барлхlаллагlа хержана Советски Социалистически Республикаш Союза Лайхехьарча Совета ворхlлагIа сесси 1973 шера 12 декабре гуьлье.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1973 шера 9 ноябрь.

Кирова цIерагIча Суняженски колхоза шурий - товарни ферме Iьсьий леладеш я Курдыбайло Марина Андреевна. Балхах бIу ца кьожабеш, чIийна тIадилла гIулакх цIена чакхдоаккхаш, нахана безаме, Iнженера хилар бахьан долаш дукха еза из ферма коллектине, шудухьа ду цун сий а.

Ух цIера 150 Iаса да Марина Андреевнас леладеш. Дика Iунал ду по парна, хIаьта деш-буси планагIа 450 грамм дуьх тIаьхета дезача царех хIаранена 600 грамм тIаьхьет. Доал дика дар бахьан долаш ду дерригача Iьсьех ухх шера шиъ, мара деннадан.

Дика болх барах Марин Андреевнайна дукхаза совгIаташ тийнад колхоза правленин партхоми, хIаьта цун цIи сийлен Доска тIа а яьккхай.

СУРТА ТIА: Iьсий леладер М. А. Курдыбайло.

И. ПЛИЕВА сурт.

ШЕРА ПЛАН—ХАНАЛ ХЬАЛХА

Сийлахь-бIаккхача Октябре Цей хьатIаиххоачача деношка боккха толам бацикхар вIашагIкхийтача Грозненски ТЭЦ-а №№ 1, 3, болча электростанцей коллективаша. Цар ханал хьалха ххоачашIар электрически йIоьхалеи энергеи яхьхара а дIаяхкийтара а йола пIт бетта план. Планал совгIа яьккхай пIт миллион киловатт-сахьат совгIа электроэнергеи.

Ишшта толам бакхха йиш хилар оборудование балха технологически режимаш нийса вIашагIехьяхари ханал хьалха ремонт а яь эксплуатаце яз дIаялари балхаш долаш.

Ди тIехьа цIерагIа яржаш лат энергетикашта юкъе пIслагIча пятилетка ххоалагIча, хоздамбена цIера заданеи ханал хьалха ххоачашIара йола социалистически яхь. Цу яхь хьакхе лелаю ветераниша, производства новатораша Ведзижева, Алексей, Попова Дарья, Парминцев Федор, Ремизов Федор ишшта духха ххыбараш а.

Мухь дIа-хье бахьара цIера план ханал хьалха ххоачашъе дIаяна дош деннад гудермеесни машинаньхьхошца.

Г. АФОХОВ.

Болам хьаллаьцаб

Пятилетка ххоалагIа, хоздам бена дола цу тоолмиа чакхлакхкхера берриге низ тIабахийтаб Грозненски района № 1 болча шурий совхоза хIашш хьайбаии леладераша. Эйба лаьтта хьаро балхлипкера пIаййкхьа хоедиса дерригача балхаш чакхлъяьха бабинаб уж. ХIанз механизатораш дерригача пIаш 1974 шера дергдоаца кхашкарча балхашта цIийо яра тIадерзадаьд. Сунженщина республика механизаторашца даь кхайкараш хьал а лоанаш, техника кийче болабеннаб совхоза трактористаш. Кварталин планаш 12 тоае езача хIанзаь йиъ трактор тоаш дIаотталъяй пар.

ХIанз двигателяштеи, лелача оаттахлаттен ремонт е аьина дикагIа болча механизаторех брига-даш вIашагIъеллай совхозе.

С. БЕРДОВ.

ШУРА ХЬАЬНА ХIАНА ЯЦ?

Сунженски района «Победа» яхача колхоза шоллагIча шурий - товарни фермера дараш красносте-пной поролах доахан да. хIаьта вай республике оттаъ шурий базисни кьоавал — 3,7 процентга кхачийтара дикагIа дола тайпан а ла уж.

Йоаккхий чIхаа изаел хьоавал йолаш шура? Сентябрь бетта чухааа болх беча 34 поарах цIьаьне а йыххаяь базисни хьоавал йолаш шура. Этгара пъаьлгIа (3,3 процент) шура яьккхай алххаг хIаьн доярка Завгородняя-ца, дIаьта воккхар, кхиметтел дикагIа болча доярхаша Максимовас, Хаценевас, Тарасовас, Полкозинас, Евлоевас. Бехоевас яьккха шура 2,9 процент мара хьоавал йолаш хилар.

ХIанза из ишта? Берригача доярхаша во болх бетта да из? Дац. Уьхаза кхмлола бахьанаш да. Масала, хьожаргда вай доярка Шатухина цьоххамашка. Цо октября хьалхарча ах бетта шиъ тоннагIара доаи-буся йоаккхаш хIинна шура 244 килограмм яр, хIаьта 12 октябре яьккхар 292 килограмм хилар. Цу масало хьа хьокх уьхаза кхчметтел шура дукхагIа яккха а тоор йолаш хилар. Бакъда хьоавал цIеиига я.

Бахьан доаханна дудду доаккъар эсала хилар да. Сентябрь бетта дуадда доаккъар дуьхагIча дIаъкъе ялат чуийшачул тIехьагIа дIа а аийна тIаьнначча хьажийна моша тIал хинна. хIаьта октябре а доаккъар ялх дуьхьа эргадоаладам дацар. Лоацца аьчча, доаккъара рационаша белок нормах хила езачех ах мара хиннаяь. Ишшта доахан яьохбаш хIинна курдыш шура хьаьна.

ХIанз доахан чуоттадьъча хана хийцца болх - бе йолаяайта еза кормокухни. Пожа доаккъар лъярхIа кийчеш дуале деза доаханна. Масала, ча кIат а йоаккхаш ата деза, тIаккха из Iи тоаш хIаьд де деза, хIаьта цунах концентраташ дIаде еш.

Йол уьх шера яоаочам хилла яц, шудухьа ча дуьхагIа дуаде деззарда хьайбаита.

Нийса оттаъяьлга рационах доаханаи яьохбаш хилча лени буси доаккъар хуоша дехха деде-за. ХIара дIамедуулаца доаккъара хьайбаи дегIаца дIалаттаргIола белок. 90 процентгара яьохбаш цуша хургIолаш. Цхьан юкъера Iатта цхьайтанеа кIезигагIа йоаша доаккъара единица яла еза, цунца цIна килограмм тергга белок а йолаш.

Ишшта детта доахан яьохбаш хилча шура дуьхагIа а хъаьгIа. Цу гIулакха чIоагIа пайдаи я доаханна яьакхаш, свекла, гидуаргий отхелаш юкъйча а.

Цу тайпара шурийца хьоавал кIезигга хиларех шура яккхара план яьохначу ша еш коллозаин районе алххха «Победа» колхоз хинна-Iан. Из бахьан долаш пятилетка хьалхарча шиъ шера а уж шера а бIаьш тоннаи шура паччахьалкхенга йоаха езаш тIаIийсай районе.

Районера хьайбаи лелаеран декхарийла ба цоай еррига торонаш оарIагI а яьха цу доархIамерча резервах пайда эна, тIадеса паччахьалкхен декхар дIатакха.

Х. МАХИТАРОВ.

Нов. А. Н. КОСЫГИН БЕЛОРУССЕ ВАХАР

11 ноябре Белоруссе кхььар КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель новкъост А. Н. Косыгин.

Орше новкъосташ А. Н. Косыгин нахъабабька бар КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат, Белоруссе Компарте ЦК хьалхара секретарь П. М. Машеров, БССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Ф. А. Сурганов, БССР Министрий Совета председатель Т. Я. Киселев, кхыбола официальни нах.

Оршански льнокомбинате хилар А. Н. Косыгин. Производствога хьежа вайнначул тIехьагIа беседа хилар цун комбината кулгалхошца специалисташца.

Залнепровски территориальни боахамий юкъарча производственни объединенеи вахар А. Н. Косыгин.

Могилеве кхаьчача В. И. Ленина цIерагIча синтетически хьоаса беча комбинате вахар СССР Министрий Совета Председатель.

Цу дийнахь сарраяь Минске кхаьчар А. Н. Косыгин.

(ТАСС).

Л. И. БРЕЖНЕВ ИНДЕ ГIОРГХИЛАРАХ

Хьалха барт баь хиннача тайпара, КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума член Л. И. Брежнев доттагIал тIехь хьошашагIа вахча Инде хургба ухх шера 26 ноябрера. 30 ноябре кхачалца.

БЕРКАТЕ ХУРГДА ШУ

Бехкгочкаме шу да ййлагIча пятилетка кхоалагIа, хоздамбеш дола шу. Из кхета а лелл. пъаьтаннареи хьайбашкарех йоаха продукташ дасамъяхар духьа яьржача Ерригеозни социалистически яхьа хьже а баха, ер шу берзъте дара хьинаре кхььегаш хьабоагIа Урыс - Мартановски районе «Горец» совхоза бсллой.

Цу яхье хьалхара толам бакъхар пар ка бола ялаташ ханнахьем лоа ца деши чуэпара. 1800 гектара тIа гураьхь дуь кIан мукхи дIабийна бар совхоза ялаташ леладелаша. — Юкъера лаьрхIача хIанза гектара тIара 20 центнер совгIа ка бола ялат чудера. Из бахьан долаш вIашагIехьдьлар паччахьалкхенга ялат доахара план дакха тIехьхоачаяьле. ПланагIа 570 тони йолча. Даьхенна дIалелар 1301 тони лошуь санна дола ялат.

Цуа совгIа 600 гектара тIа хьжжкIаш а йийнар цига ялата лъярхIа. ДукхагIа йола хьжжкIаш чуийша яьнай

— Дукха балхаш цхьан ханна ххоачашде дезаш хилаяь цIьаьна лоа а дилла хюттам хуьшалларн бахьан долаш хьжжкIаш чуэпа гоздеиилад тхо, — йоаь совхоза директора А. Мусаева. — ХIанз берриге яз оарIагIбахьккхаб оаха ер денош хоза латтача хана еррига хьажжIаш чуийша яхара 500 гектар совгIа йолча майдан тIара хьжжIаш чуийша дIьлина тхо. Вок юхейнача 100 гектара тIаэа хьжжIаш а ухх деношка чуийша яргьа. Хьувъьам во бан. ХIара гектара тIара юкъера лъярхIача 30 центнер совгIа чуэпа фуальяьха хьжжIаш йоал тхона.

Белгалдаккха деза цекача свекла а тха кхашка во ца хьийкъаза. Уьд шера 470 гектар свекла яр оаха дIаййина. ПланагIа 213 центнер йолча. 230 центнер шекара свекла чуэп болхлошь.

Кьаьстта ала йоа доь сона хьажкIейн свеклан къьнъам дика ххоабьна тха звеньевойх лъяьа. Масала, хьанцарга вай Хажжмурадов Мохьмад - Селима кулгаллеш йола механизированни звено. Цуьна болх беш ба цун вонна Хажжмурадов Мохьмад - Эминь, цуи шийй воI — Хажжмурадов Мохьмади. Ухх шера 170 гектар ялата лъярхIа хьажкIаша чужжал шекара свекла. Алл деза, цар кьийча къа зехьа лайна доаш.ира. ПланагIа 27, дехкхарга 35 центнер йолча, шиъ участка хIара гектара тIара 50 центнера дIахоохаш фуальяьха хьажкIаш чуийшей коммуниста Хаджмурадов Мохьмад - Селима кулгаллеча механизированни звено. Ишшта лаьхха хьувъьам болаш чуера нар шекара свекла а. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара чуийшар 350 центнер йолча свекла, планагIа 213 центнер йолча. ХIьта доакъара дIайийна свекла гектара тIара йоагIа хьийкъар. ХIара гектаро езар 1000 - 1100 центнер доакъара свекла, планагIа 300 центнер йолча.

Ший хьаьналча кхъьегамца сий даьккха саг ва механизаторашвенеей Хаджмурадов Мохьмад - Селим. Цудухьа доарх1 из совхоза берригача болхлоша. Из ва вайсоната депутат, райпеодкома член, цун кхъьегам вай правительстве белгалбаккхаб Кхъьегама Шеча Байраяь орден алапна.

Хьоахае йоаГча Тимаров Увайса кулгаллеш йола механизированни звено а. 200 гектар йолча майдан тIа ялата лъярхIа хьжжIаш кхеший цо ухх шера. ПланагIа 25 центнер йолча, цхьа гектара тIара 28 центнераа дукхагIа фуальяьха хьажжIаш чуенай цун звенос.

Во кхъьийгадаш ухх шера Тапаева Еминай звенос а. 30 гектар шекара свекла яр цо лелаеш. ХIара гектара тIара 250 центнер шекара свекла дIаенна, цун звенос паччахьалкхенга.

Ер шу беркате дара доаттабева кхоьсамс лоозийара долгIа дакъа кхьедиъад совхоза хьайбаш леладераша а. Паччахьалкхенна шуьра дIаялара 10 бетта план. 120 процент кхочушъяьлий шар. Къьстта локкий да 1972 — 1973 шерий Ian замалаьх хьайбай продукташ йоахилгеи кийчъяьгеи хилча шура дуьхагIа а хъаьгIа. Цу гIулакха чIоагIа пайдаи я доаханна яьакхаш, свекла, гидуаргий отхелаш юкъйча а.

Цу тайпара шурийца хьоавал кIезигга хиларех шура яккхара план яьохначу ша еш коллозаин районе алххха «Победа» колхоз хинна-Iан. Из бахьан долаш пятилетка хьалхарча шиъ шера а уж шера а бIаьш тоннаи шура паччахьалкхенга йоаха езаш тIаIийсай районе.

Районера хьайбаи лелаеран декхарийла ба цоай еррига торонаш оарIагI а яьха цу доархIамерча резервах пайда эна, тIадеса паччахьалкхен декхар дIатакха.

Х. МАХИТАРОВ.

МУЗЫКЕИ ХАИ

ХЬАЙИЙЛЛАЙ РСФСР КОМПОЗИТОРИЙ III СЪЕЗД

ХIанзара зама белгалъеш, граждани хилара, патриотизма, къьегама, машара тIехьа кхоачам доаттабар хестадеш йола Россе композиторий тхеторе я РСФСР композиторий III съезда делегатий а хьалхий кертерча теркаме 13 ноябре Москве дIаболабабь съезде ший болх.

Съезда балха дакъа лоацца ба КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат вола КПСС ЦК секретарь П. Н. Демичев, РСФСР Министрий Совета председатель М. С. Соломенцев, КПСС ЦК культура отдела заведуюшн В. Ф. Шауро, СССР культура министр Е. А. Фурцева, РСФСР культура министр Н. А. Кузнецов.

Гулбеннараша массава раьза волаш съезда сийлен президиум хержар КПСС ЦК Политбюро КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнев керте а волаш.

РСФСР композиторий Союза правлене балхах лаьца отчетна доклад йнр цун хьалхарча секретара Г. В. Свиридова.

Советски творчески интеллигенце йоккха отряд вIашагIтохача Российски Федерале композиторий III съездо болх бу доархIамерча хана, алар по. КПСС XXIV съезда исторически соцамаша дир ураоттадаь, Коммунистически парте а цун ленински Центральни Комитета а кулгалца пятилетка ххоалагIа, хоздамбеш дола шу толамца чакхдоаккхаш да Советски халкъ.

Советски музыканташа, берригача советски наха а санка, дег тIара къьабалъю вай парте программа, Мильяноаш болча наьха деган хIетамаш кхетаде вIашатIехьдоалаш йола музыка, искусство эгIара хььнала гIулакхех — сийлахь-йоккха гуманистически идеин йоаржяра тIадерзадаь да цар дерригача низам.

Советски композиторий отрядаша юкъе эгIара йоккхагIачарех йолча — РСФСР композиторий Союза Московски отделене цIерагIа съезде кхамаьл дир цун председателя С. С. Туликова.

Башкире музыкальни культура деятеяра хетадаь дар Башкирски АССР композиторий Союза правлене председателя З. Г. Исмагилова да» кхамаьл.

РСФСР композиторий Союза Ленинградски отделене правлене председателя А. П. Петрова аьлар ленинградски композиторашца шоай творчестве кхоачашдеш дола керттера дехкар — хIанзарга хан-нах дог ураоттадеш йола произведеней кхоллилара хилар.

Къьстта-амошта эстетически кхетам балара музыка боккха лоархIам болаш хилар белгалдаьккхар. РСФСР композиторий Союза Горьковски отделене правлене председателя А. А. Нестерова.

Волга йисте ялача автономни республикий композитораша вIаши цхьана леладеча творчески гIулакхех дийнар Чувашски АССР композиторий Союза правлене председателя Ф. М. Лукина.

Творчески союзнй а организацией а цIерагIа съезде дакъа лоацаш бараш лаьхьана бийнар Ленински преме лауреата С. В. Михалковен СССР халкъа артиста М. И. Царевен.

14 ноябре ший болх дIахобкхар съездо.

(ТАСС корр.).

СИЙЛАХЬ-ДОККХА ВОШАЛ ДОХАЛУРГДАЦ

«Советски Союза дерриге къаматни народносташи,— аьннад КПСС ЦК Генеральни секретаря Л. И. Брежнева,— тоалаларе лаьца тІа дальнад. Іалъамате доккхий толаман лаьхад тар инпустри, юрта боахам, Іилма, культура дегІаь хувлача. Социализмо организацийбаьккхаб халкъий доттагІал санна бола, долла хІама діаьхьалхаькха кхувла докхка низ. Доккхача къамел латтача советски халкъа цхьоагІо алмаз санна тІоаг Іа я. Тайп-тайнарча дуккхача бесаниа сабыш лепа алмаз санна, шийна чуДоагІа къамаш дуккхача тайнара хилларна лен вай халкъа цхьоагІо...»

Цхьана къовсам лоаттабени къаьхьегаш денад а низа а тІоагІбеннаб бІаь сонгІа къами народности юкъдоагІа низ бола социалистически деза. Аламий дерригача истори хиннаш сеплара тІоагІа хьаштийн дерхІарийн цхьоагІо, духовни гаргало, тешаам бІаш юкъера новкъостали. Из хиннад сийлахь-доккхача Ленина парте интернационализма уйлаиша советски их хьалхебарах, долларча Іалам тІехь коталоваш йоаха цхьанна а сага эшалургбоаца низ — халкъий доттагІал тІоагІдарах.

Коммунистически парте дерриге хьалаш Іаламдаьд къамати народносташ социалистически наькъа Іа дегІаахара. Бларчча цхьа интернационални вонпал а дь вІашагІтехад уж.

Социализми коммунизми хьалъеча шеранашка вайшиъа хьалхинай наьха керда исторически общиность — советски халкъ. Коммунизм хьалъеча хІинзарча хьалаша вай халкъа хьашташ, Іолам, ГІулакхаш цаІаш хилар, цунна юкъерча дерригача къамий кхоллама низашш таланташ къьагІеІен лиззагІеи хьагучадоал.

СССР опытах лучеп дерригача халкъашта бІаргагу къамий дош маркснсткс-ленински хьасане къоастлара хьоькхан, къамза вІкха пхьа-ъа гІулакхаш деладеш, массе а оагІорахьара тоаденеи гаргахашш хиларах дог ураоттадеш бола хьоекхан.

Нохч-ГІалгІайчен цІакхха ца хиннача тайпара тоаладар, экономика, Іилма, культура дерригача доакъошка цунна карагІдийнна башха лика хІамат — Советий мехка вежарашка долча халкъашка а эггара хьалха сийлахь-доккхача эрсий халкъада а цхьана вай республика къаьхьегамоха чакхдоахача гІулакхех дала докхха берзаг.

Вайна хьа а а доагІа цІакхха дин а лургдац шийна эггара халагІЙолча, молетагІаша го баьча, моцало къамаре лаьцача хана Россе къаьхьегамхоша, эрсий халкъо керда вахар лилла гІейтача къьево а мискача а лоамарошта дь новкъостал.

Вайна цІакхха а дицдургдац хьалхарча пятилетнай халача шерашка дерригача советски халкъаша, эггара хьалха эрсий пролетарнаго гроэнийски мехкалькъатохта дь доккха новкъостал.

Вайна цІакхха а бицдургбан дешар-йоазув бух ца хоачаа, нохчийн гІалгІайн къамаша знаней сердал яхьап бахьна эрсий а кхыча къамеч а бола хьехархой, пай юртанка хьалхара больнинан къайІалка дораш, гІалгІайн нохчийн кагирхой заводанка, мехкалькъта промыслашка болх бе Іомабахьар. Дика хІама цІакхха а диплап!

Нийтта аз тахан, нийтта хургда хьона, нийтта хургда масеза а. Советски Союза лукхача городий инсституташа кийчбу вайна кьона специалисташ, хІара мера нохчийн гІалгІайн бераштта

ФЕ ХИЛАРАХ

Уьх деноашка, Д. И. Тонкогубов мастер эолча № 147 болча буровой тІа бурчъ тоха инструмент хьайбоакхкаш ер бурильщика Алеяичев Николай Николаевича смета.

Из скважина «пиъ эзар» метр

Мусай бригада

Сийлахь - боккхача Октябрь 56 шу дизара сийна - башха дика къаьхьегама толаман дьхад Малгобекски района «Алханчуртский» совхоза комплексни бригада колтектино. Денна дош тІоагІа доаш я из. Цунна тешал ду шифраша. 1973 шера хІанзалца чуотІадь кхоабача хІара бежана 800 грамм дудха тІаккхийтийтад хьайбаш лелларвина дийнъехь бийсанен, планагІа 450 грамм болча.

Уж толамаш доахача кІезига дъхьа юкъединъхьдац бригадина ше Дарсигов Мусас, зоотехник Льянов Ийсас. доахача Іуламе лелларвина Албаков Іумара. Тамбиев Моллата, скотница Ахильгов Хьусена, Байсагуров Дарбм-Солта.

Дохаина дуьх тІехьетІара гІулакха боккхача лоарх1амера болх ихоанашбеш ба ну бригада къаьхьегамхоша. Уж ба Саутиев Дауд. Хаматкаев Махьмад, Льянов Тіахьар.

Дудха ха йоаццаш бригадо дулла комбинате лаучделар 100 тІаьхьа бежан. Цаьех 97 бежан тІехдика тоадепна лаьхьІа діайбаар. ДІачуёйнача Хіара бежана юкъера дозал 375 килограмм хилар.

Хоан маханлара, цу тайнарча дойах мах я лаьхьаІа ду пачхьалкхенна. Уж доахан дерстан дозал доганан дІачудалорах совхоз 150000 сом пайда бир бригада ю коллектино.

— Дїаъе болача кина гІара дийнъехь сийсанен 1000 грамм дозал тІехьетІетІа дерхІ дока цхьан бежана. — йоаь Дарсигов Мусас кулгалдеча комплексни бригада къаьхьегамхоша.

М. ДАСКИЕВ.

«СЕРДАЛО»
2-гІа сагІ, 15 ноябрь 1973 шу.

хьеха, лоаман юрташка баханча дарба де бІаьш хьехархойн доранш ух. Беррийча мехко новкъостал а деш хьалхо вайшиъа йоккха промышленни предприятеш, керда гІиллош. Цунна доза тешал да Назран хьалъа вай мехка йоккхагІчарех йоаь Г. Ахриева цІерагІйоаь «Электроинструмент» заводи трикотажни фабринен. Цу тайнара маселлаш кхы дуккха да.

Уж дерригам а халкъий доттагІалах — социализма карагІдьхинача эггара доккхагІчен деагІчен хІамаех хьахиннад.

Нийса аьннад поагто:

ЦхьоагІо я вай вІашагІтешаа,
Къа мел хьегар доттагІ веш,
Хламята-докхха, аьнна доанаш,
Массе къама эшар деш.
Уьрамнаш, безорусаш,
Гуржий, эрсий, эрмалой,
Молдованеш, нохчий, гІалгІай,
Хирий, черсий, балкхарой,
Массе къамех кхыбарш а
Цу цхьоагІоне баха мах.
Цхьа дарг бола дезад санна
Шоайла кхотабена бах...

Беррийча советски наха санна Нохч-ГІалгІайчен къаьхьегамхоша шоай дерриге низаш тІалаьхийад КПСС XXIV съезда исторически решеннеи, ийслаІуьа пятилетка плиши толамца кхоачашІяра. Хіара дейна дог гІоздоаца хоаман ух промышленни предприятеша, колхозашкара, совхозашкара. Брритсевозни социалистически яхье баьнина мехкадьхта чакхдоахача, химинкана, машинаьшеграна, ахархома папорташ тёх планаш а тІаийна лекъараш а ихочачадарах.

Вай толаман кхы а лаккаІа хургдар КПСС Нохч-ГІалгІай обкома Х пленуме пийна діаьхьа замах пхеанса чІяна ГІулакхан цІендаь Іадоахаре. Уж за хьалъашта юкъера барт зеІаьбе ГІертар, национализически гІулакхан деладар, тайп-тайнарча дьна тоабана деладу советски законашца тарлуп доада гІулакхан, кхалнаьха боКъонан Іотеіаар. кхыларан а. Республика общественносто кІоабалъьлъ тІаийнача «Тешаме гІулакх де хьай халкъа» яхача статья тІа хьачу ва бес, Х. Мартиева, А. Газимева, С. Плиева, И. Базоркина, А. Кунтова деладеш национализически гІулакхаша торо елар политически сакхетам лоа бола нах, дьна фанатизм, кхыйола а антиобщественни элементаш хьалъоаде.

Нохч-ГІалгІайчен къаьхьегамоша тІоагІа тарцаІьа лаьрхІар пай эггара дегагІа дола хІама — халкъий доттагІал хийрдаккха, пай нагІртошта патриотически интернационални ехкетам бала новкъарле е ГІертар национализаторш деладеш. ГІулакхаш.

Цхьабакъда, цхьанна а сага могаргдан бирсеча тохкамех чакхдьлиначу, советски наьха дудахах-пІяйх летача ленински къамий доттагІалах, вай сийлахь-доккхача воппалах са баккха! Из бІарга са санна лорадеш а тІоагІде а деза ший къам дезача хІара дог-ІІенача сеп.

Цу хьакъеъьа тІоагІа дика аьннад ГІорвальнана поэта Гамзатов Расула:

«Хьай кхуърча чура цІи йІайхаІа хул хьа берриге моаь!а дегагІа хийрдаккха. Вай воап дукхах а заклну ноай -аз, воай талант, воай дог вай йоккача Дахьенна сердаш хилча, Хьалъа воапта а кхычарна а ЗІамагІа, лоларІа хул вай къамий улицилгапІга вай цунах дІакъесташ хилча».

М. ХАМХОЕВ.

Денгара - денга хозлул, тоалуш боагІа пай республика. Дьена на промышленносте а, юртбоахаме а керда толаман доах Нохч-ГІалгІайчен къоъьегамхоша. Цу хьалъашка дегІаоагІа. дикагІбола кхетам лур дай - йоанОай ба. Из кхетам балара йоагІаш йола йоакхо еш бан цхьацаІобола дай йоанойи.

Дукха ха йсацаш! милпие сотрудникашна телоодьене студен общественностен боажлошца ийхана мах бешш дашкхьара тІаьхьожаш боацаш айла юкъе лелаш бола кхувшбоагІарашна ДьлуІшара городе гІоьлла рейд йир. Цу рейдо пІЬьхха а хьаьхьехар цьаьшабола дай-йоанай шолй бсрашка кхожащ ца хилар. Центральни рынке хьалъЬар мах бен лъатта Урус-Мартане ахаш вола 7-ча классе пешарал Арсенов Дема, поитральни рынке доакъоь дьх Аххой-

Уьх пера дукха болх баьб ахкан хина тІехьожан боанан берани айла юкъе ца лелйтара. Республика школашка боях бен хиннад берийн физкультурникий пхьаьсаьнь. дукха тьюперский спортникий загерап.

«Хьаьа» кхувшбоагІарашна салаш болчарна хьаьхьа маселлк тІекъа - спортзе ца латорна шоай атка сакъердаше Дїадиъкар берша. Милпие сотрудникаш школай профессионально - технически учиьлишай хьехархоша, общественностена хьаьхьа кагирхоша ийса къетам болчарах царех аьрдаІа бараш юхатоархай хьаьа керда нахьашо лелаш ба. Хіара ма-ъаьнаша пхьаьпе боаххлочуу, хьеъарххочун, дьштабоаношта хьалхьаька хіара кхувшбоагІачох советски общественна низаш вола граждански вера дехкар дйъ.

Б. ДЕМЕНТЬЕВСКИЙ,
Нохч - ГІалгІай чурча ГІулакхий министерстве политика - хьеъатана баьха отдела инструктор.

Кхувшбоагlарашта дай-ноаной йоакхо

Денгара - денга хозлул, тоалуш боагІа пай республика. Дьена на промышленносте а, юртбоахаме а керда толаман доах Нохч-ГІалгІайчен къоъьегамхоша. Цу хьалъашка деглаоагІа. дикагІбола кхетам лур дай - йоанОай ба. Из кхетам балара йоагІаш йола йоакхо еш бан цхьацаІобола дай йоанойи.

Дукха ха йсацаш! милпие сотрудникашна телоодьене студен общественностен боажлошца ийхана мах бешш дашкхьара тІаьхьожаш боацаш айла юкъе лелаш бола кхувшбоагІарашна ДьлуІшара городе гІоьлла рейд йир. Цу рейдо пІЬьхха а хьаьхьехар цьаьшабола дай-йоанай шолй бсрашка кхожащ ца хилар. Центральни рынке хьалъЬар мах бен лъатта Урус-Мартане ахаш вола 7-ча классе пешарал Арсенов Дема, поитральни рынке доакъоь дьх Аххой-Мартановски района Закан - Юртара Дапаев Калмы, центральни рынке гІоьлла гІулакх Дбацаш лелар бахьан долаш хьалъашар Новые Атаги яхача поселке эа-хаш вола Тавтаев Хьасан, шийга кхыбола а хувшбоагІарашца.

Царна милпие берий сагІта уж хьагуа а бан дІаоо законаш телла да лайтара хьаьхьехара беседа хилар. Цига кхамъал деш гучаьлъар 16 шу далалца болчарий рынке мах бе боьхо боацаш бсрашта па хоаш хилар. Хьалийаш на массабола хувшбоагІарашта регистрацийонни кирточкаш а оттадаь, уж бах-бахача мотпгашка дІь-хьа дІаьлъйтар, кхувшбоагІарий гІулакхашка хьажа вІашагІтехача комиссеца цу берий деша. новнонна кхоп бергболаш шийга ламе бІаьг лоКхаш уж хургбоалаш.

Ер шу дика толаман дахарах белгадаьхка зерхІаш кхъьегаш ба «Пушпнка» яхача № 5 болча ателье болхой. Из пар уйла хьоачашхургхлар хьаьхоух хІанзалца дьхача толамашш.

КхоабагІча кандтала пйан дахьа толаман доалаш ихочачаьнарий атьельотта кмъё нархача социалистически кІеп хьахара мотте ваьккхина Грозненски инкопина фабрики кегара кара тела Ше фабрикс енна Кобленко Нина Иванонна зарабочни болча пеша кондактан. Хіинца 10 сотта пана 104 процент кхоабаьккхаб ша. Ер шу доаладеча доІ пиена сосета хьаьа тІаьхьожаш изделиеш 5 эзар сома пайда я.

Дика толаман доалаш кІаьтъегаш ба цехера мастерай-йхьалшпаш Чукалова Бела-Нагаевна, Мерещенко Александра Федоровна, зарройщица Шагабалова Лидия Карповна, кхыбаран. Царех хьалъе 120—140 процент кхоачаьккхаш шолй дайнъьара баьха йоркаш.

СУРТА ТІА: закройщица Л. К. Шапоалован (зарделкъаьъар) пеша заведующин Н. И. Кондакован кердача модела фасонйга дьхаьа ба.

Ч. ПЛИЕВА сурт.

ДЕГА Й ЮВХАЛ—НАХА

Итт шу доаллаш да-нана дэ-пашт ялса дэлгӀа дац-нашаца чӀайра. Школа чакхъяккха вашттехьдаланзар. ТӀом латтар. Вахар пижкъало дар.

Лоаллаха вахьарг ветеринарни техника Гордиенкос фермс балха тӀо, вашна ӀЬстар дар Нинайка.

Ӏьисвика хьожӀара тӀадиллар цунна. Доахан дегтелга сайна дукха хала банар из болх кхувш дохаттӀаш вайга. Массехк шу дожкхаар Пешхоевас Ӏьсий леладеш.

Цу хина а чӀоагӀа безам тӀоаэар чун доккха профессе. Ше эламигача хьаболлагашта эшар дац-нашка дацнаб балха зембоакхаш, доахан дегта новкъостаг деш ха тӀехьаяхкхаца ферме кхетар Нина.

Доахан дегта Ӏемар. Кулгашка-нна безар. ТӀакха бригадирагата-рдашкар цо шийна къаьстта группа дулга. Цун дехар кхоачашар, дукхаха хана дена хӀара ма хьадара тӀяхкувш, хьисап доаш-нашка доал дсӀ шийна бригадира.

— ЧӀоагӀа хала доахан дар сога кхьаьчарш, — яхаш лагаллуна Нинас, — цхьайолча хана ешхайора со цар. Ведарашт кӀал-тӀакхуоца Ӏомадича сецна оо оамал йолаш дар хьайбаш. Хьаътта дӀайоллалуш мара а яцар со. Дужха дар сона па хоош. ЭгӀаза ухар со хьайбаьта. ТӀакха хуцшалаш со. Куш хьошш, хьоастаи карадолалаш лаьрхӀар аз доахан. Геттара ьырдагӀа да-рашт карабоаде ловш каст-каст маьих хьожжар.

Нинайнен хьайбаштен Ӏокъера тӀулаяь тоаделар. Балха кхьаьле-нна дух тӀа йьина аттача яьлар Нина. Шура дуккагӀа йоакхъар. Ферме хьаяла даттарна цӀераша яр цун яр а.

ЭгӀара яьлаьа районе цун пӀи яьккхар 1956 шера. Районна юрта боахама въстакьа йолаш ӀӀ стенна дӀелоп делар Пешхоева Нинайна.

Шийна вахарг эгӀара яраз долаш-гӀа дар 1951 шу лоарха Нина Муциевнас. Цу шера дӀайоссал Ерриггозонни Ленински Коммунистически Союза чӀеналара дӀайлар из. Цу хана дена комсомольски хьисапе кхъьлара девизгӀа болх беш я цӀи хеза доярка Пешхоева.

Малгобекни районе «Ингушски» совхоза № 2 йолча шуръяттовярни ферме балха енача цера а «хала» группа кхаччар цунга. Берриге яна тӀабахийта ше Ӏоаньяца опытах пайда а эпеш, доахана продуктивность дакъъяьккхар цо.

Кастлашка Коммунистически парте мугӀарашка дӀаййаар Нина Муциевна. Цо кхы а лакхбир къаьгатмара бекетоклам.

Хьожжа дикагӀйолча доярккех Нина. Ха а нив а па кхобеш къаьг по ьъайбаб продуктивность дакъъяьра Коммунистически партен правительствен стаьпа. Дехкарашт толамца хьоачашдара. ХӀара шера социалистически дехкарашт тӀехьжкхачашдеш къайоаца из.

1972 шера хӀара кхоабача Іаттагара 2458 килограмм шура мыкхар Нинас, 2000 килограмм якха дехкар тайийача. Цунга хьежжа болх бе ӀӀерт кхыбола доярккаш а.

— Кест-каста хоатт сога, мишта карагӀдоаял хьона уж хьокхаш-маш дага, фу къайле я, аьле. Хьа-да да цу хаттара жоп дала. Соца хетачох, кертера дар шиг ГӀулаях довзар, професси дукха-езаш хьлар да, — йоах Пешхоеве. — Бокъкъа дукха тӀамага да бежана оамал йоазар. Цхьадар къаста дезаш, хуьт къаьхьа дезаш, вок къамаьл де дезаш хул. Цун кіе-ехайора со цар. Ведарашт кІал-тӀакхуоца Ӏомадича сецна оо оамал йолаш дар къайбаш. Хьаътта дІайоллалуш мара а яцар со. Дужха дар сона па хоош. ЭгӀаза ухар со хьайбаьта. ТӀакха хуцшалаш со. Куш хьошш, хьоастаи карадолалаш лаьрхӀар аз доахан. Геттара ьырдагӀа да-рашт карабоаде ловш каст-каст маьих хьожжар.

Нинайнен хьайбаштен Ююж

Доазол дехьара

КИПР: КХЫЧАРЕХ ТИЙША ХІАМА ДОАЦАШ ХИЛАРА ТІАБЕРЗАБАЬ НИКЪ

НИКОЗЕРА КОРРЕСПОНДЕНЦИ

Кхоккаденна лаьтта ахка чакъдаьнначул тІехьагІа Кипре ухТІехьаьрча хана сатем этлоН. Лимасолера, Фамагустера, кхыча городашкара оттавной гречески шнаьла Гривааса къайлагІара грунашни хьатуачаяроп цар дукхаха членаш лийша чубоккарен кипрски подпольна террористически ГІулакхан мелладаь. Ара ца дувлаш сецаз законни правительства дукъьла «сийлаь ТІома» бара ТІахьехаш хинна «Гномя» яха Гривааса оагІув бола газет. Бутт ха юкъеннчуяч тІехьагІа переговоронаш хул лийлочаьлъ греческим турецки общинаша кипрски гекъаитен туркашен юкъера баор вІошагІа па кхета лешаш къовсамаш машара пажъяла къоастаар духьа.

Израиль хьаллоттаеш долча доазол дехьарча ГІозарий мЗаш. ТІехьъалънаьнаан дукха хъ йоаннан Гавгарча Малхболене ТІем латтача хана ГІайъен ТІома ТІема бобаех ираильскя агрессора герзя тІема кхоччаьнга тІалоаттабергбаЛа перевадочни пунктах санна пайда яца. Цу ГІулакха боккъена доарІаЬме хилар ну баьккъ ГІарбий мекхашта духьалаьрча плацдармах санна пайда яьлча духьалаьнна кипрски халкъьен правительстваи ГІозагІа тІехьа.

Стратегически лака аьттув болча хьал тІа хилар бахьан долаш Кипрана ГІоагІта чІйа ГІайохий. тош да дунах мазхбозалькърча Средиземноморьера Къьлабседа-атлантически агрессивни блока массазара ГІоагІалон пункт е лерхІана натовски керап. 1960 шера августе шиЙ муьсагІа я ыцна хьалхайаьлча тІехьагІа дена чурчеп доахьарен реакце оагІонгахьара массаза а тийша балхан лелаеш бола объект ч бокхха ГІоина из ГІайен пачхьалкхе. Уж тийша болеш бокъонна хьагучалдаьр- ухх шера бІьсган юкъен аьккин. Къонача республика лоІам лорбаьзан чІоагІбара тІаеъаьнь политика лоарІагІа па йоаьлитан чакхбоахача Макарюса стратегически къчсам доаттабаре бома ударин ниаьх санна пайда яйнар инарала Гривааса ШашагІЬелаьнч «ЛОКА.Ь» яхача подпольни организацех.

Гривааса цунна тІехьа латтарашни формальни Кипр Грецех дІаТохара Зюзнс оалор ар) тІехьа ба. Цунна коалламболаш дувзала ба «ГІайен тІа бахача 640 эзар нахаст 20 процент бола кипрски туркийн хІаьта шитта Турин. ИЙ хьалаьча Грецеллана эюзисо Кипрера хьал чІоагІта ноаларга, общинашта юкъера довиаш юха а долалаьлор. бухсолача кхаьчача ГІайре шоайла моастагІал долча шин даьлъа оказарга кхоччаьнгор-

дар ГІулакх, хІаьта цунах НАТО кипрски ГІулакхашта юкъе ГІортара дола бахьан хургдар. Кипрсен прогрессивни низанна. Макарноса правительства, шеррача халкъо хьал а лоаЬаш, чакхйоаш шин общинана юкъера барт тоьбара, цай лоламера, суверенни, бІарчча цаІ йола кипрски пачхьалкхе чІоагІбара тІаерзаяь юдентика.

Гривааса ІІадийхар Макарнос оставке ГІолга ,сийдир шиЙ дисенсионни группаЬ тийша балхан. Июль бутт боашш августе болалучи бІаь гаргга экхзам, полицейски участкашта дов даьч, кхыйола дворесни чІй пар. Террор болаьнЬ цар министрашна кипрски грекаитен туркаштен юкъера баор вІошагІа па кхета лешаш къовсамаш машара пажъяла къоастаар духьа.

Израиль хьаллоттаеш долча доазол дехьарча ГІозарий мЗаш. тІехьъалънаьнаан дукха хъ йоаннан Гавгарча Малхболене ТІем латтача хана ГІайъен ТІома ТІема бобаех ираильскя агрессора герзя тІема кхоччаьнга тІалоаттабергбаЛа перевадочни пунктах санна пайда яца. Цу ГІулакха боккъена доарІаЬме хилар ну баьккъ ГІарбий мекхашта духьалаьрча плацдармах санна пайда яьлча духьалаьнна кипрски халкъьен правительстваи ГІозагІа тІехьа.

Стратегически лака аьттув болча хьал тІа хилар бахьан долаш Кипрана ГІоагІта чІйа ГІайохий. тош да дунах мазхбозалькърча Средиземноморьера Къьлабседа-атлантически агрессивни блока массазара ГІоагІалон пункт е лерхІана натовски керап. 1960 шера августе шиЙ муьсагІа я ыцна хьалхайаьлча тІехьагІа дена чурчеп доахьарен реакце оагІонгахьара массаза а тийша балхан лелаеш бола объект ч бокхха ГІоина из ГІайен пачхьалкхе. Уж тийша болеш бокъонна хьагучалдаьр- ухх шера бІьсган юкъен аьккин. Къонача республика лоІам лорбаьзан чІоагІбара тІаеъаьнь политика лоарІагІа па йоаьлитан чакхбоахача Макарюса стратегически къчсам доаттабаре бома ударин ниаьх санна пайда яйнар инарала Гривааса ШашагІЬелаьнч «ЛОКА.Ь» яхача подпольни организацех.

Гривааса цунна тІехьа латтарашни формальни Кипр Грецех дІаТохара Зюзнс оалор ар) тІехьа ба. Цунна коалламболаш дувзала ба «ГІайен тІа бахача 640 эзар нахаст 20 процент бола кипрски туркийн хІаьта шитта Турин. ИЙ хьалаьча Грецеллана эюзисо Кипрера хьал чІоагІта ноаларга, общинашта юкъера довиаш юха а долалаьлор. бухсолача кхаьчача ГІайре шоайла моастагІал долча шин даьлъа оказарга кхоччаьнгор-

ДАГАЛАЬТТАР КХОАЧАШХИННАД

Урус-Мартане дика бовзаш ба Муслимовгlар Мумадеи Нурбикан дезаЛ. Шен да Мумад Муслимович массе а хана колхозе болх беш хиннад, хІаьта из доагІа а доагІаш салоІаш ва. Къьлъегагаларча бизаш да Лемен, Іаднаев, Хьамзати, Орджоникидзевски аортобазама института III курсе дешаш ва Ахьмад, заготовительни техникум чакхъьлъхкхай Ийбас. Вай республика тайп-тайпарча предприятеша балхаш дешш ба ларша Лема Мумадов ич.

Дика карабергабаЬ цо шиЙ болх хІаьта. Из ше а ва «Хирургически хьисапе лимфа лелаяча мотгитаЬжарча туберкулеза дарба Гарах» яхача хІаьдитаЬси диссертаци кийчьеш. Уж тІехьарча дІаъ шера кхо бІаь гаргга сага операци яьй отделене цу тайпарча дезаратна. Цунна кхоччаьнга дора зеденнар ларде эцаш хургьа тз диссертаци.

Шиа политически кхетама боарам ца хиллаш лаккбеш а общественни балха хьинарг дакъа лоацаш а ва Лема Мумадович. 1971 шера цо дистемьккхай марксизма-ленинизма сайрийарча университета философе факультет. ХІаиз КПСС истори Іомадеча комсомольскоя кружока пропагандист ва из Коммунистически къьлъегама ударни ва шиЙ болх духха безаш а дика делибеш а вола лор Лема Мумадовичч.

Болх дика лелабарех дукхаза администрацие баркал аьнчад. Лема Муслимовича Іомадеи баркалеи цунна болх бераШен сий дена а лоарІаш а ва из.

М. САРАВЯНЦ,
Дахьен тІема инвалидий республиканскин госпитала медсестра.

СУРТА ТІА: Л. М. Муслимов.

Кхоане бІаргаяйра тхона

СССР-е хинна США электротехнически, радион машиностроительни промышленносто болхлоЙ ВІашагІтехача профсоюза, делегаши. Цуьг кхеле цхьанне, чикагоски профсоюзни активиста Эрнест Димейбс, шоаш балкарах шийна хетаденнар диЙнар «Нью уорлд ревью» яхача журнала оагІоьш ТІа.

Цхьадолча дамъе лоацьъь из статья газет дешарашта еша мотаю Кердалаирий кепайозан Агентство.

СССР-е оаха дахьача деношка кхоане бІаргаяйча санна хетар тхона, хІаьта тхона бІаргаздайнаьчу дуненг ТІа дилигунаоаш хІамаш дег ну поседаир тхона.

Тхо хилар предприятешка, производственно - технически училичашка, школашка, детсадашка. Дазм советски наьха вахар сий лаймехахой вахарша инйслора аз. хъьта СССР-е дукхха совелиан а кораййр сона. Бахьла, наьха шоай доалахьа автомашинаш духхагІа инйслу США, цхьабахьа да. вай общественни транспорт дукхха тІехьайнсай советскичул. Вай цхьабогча дезалий квартираш дикагІа инйсьъь я. Цхьабакъла. Советски Союзе бІаргагурбаш хьона трушбобаш е гетгош, вайшиа санна сагІадекарагаш инйслургбан.

Сона геттара дика хийтар СССР-ера халкъа образование система. Советски общество произволства темпаш лакха хиларна белгалйалоаш хиларах тІа-тІа духхагІа эшаш хул инженерий, техникий, квалифицированни болхлоЙ кадраш. Тхо хиннача дахьашна бергаяча болхлоех шин лакъьлал кІезнгагІа боацаьр квалифицаьш лаххьева курсашкен тайп - тайпарча дешара заведеяшкен дешаш бу. Цу тайпателий декъаро 157 миллиард доллараи тІех да. хІаьта цун доккхагІ доллара лакъа болхлоита тІа а латт. Кхоаь шоай эгчаш лоаш бу дукхха советски къьлъегамлой. Хіаьта уж тІа-тІа дукхагІа хул цар алапеп лаххлуш, налогаш кІезнгагІуш хилар. Советски Союзе инфлоци иа хилар бахьан долаш.

США-ра квартплата ! Іалъалъате лаххъа йолчеи дезала бюджеташ цо 20—25 процент «Ідаихозяйкеи хана, алаше 4—5 процентал тІех далш из СССР-е. Нагахьа санна ВІашагІкхийттача Штаташка дарбаш дарген медицински ГІулакхаш дагІеи боарм» боашш дукхха мах болш, Советски Союзе мах боашш да уж хІаманаш.

Лаккера образования а ишттА мах боашш йоаккхийт СССР-е. Цу шиЙн хинна США коллеже дешарга бола мах схьметтеп квалийикацин болхлоЙ беранша дешиттара а болхлугрбошаш, селларе лакха ба. США-ча болхлоех лака кхетам болаш миллионаш мархІара а ва бу колледжаш университеташ йнтенха торо йоаЬаш.

Кхоанарча деи гІайгІа йоаЬаш ба советски къьлъегамхой. Шоай кхоанеиах бІубенна ба уж.

(«Нью уорлд ревью»—АПН).

ТІема мундираш ювха пираташ

Панамски канала зоне кубински кемаш соцІадьа американски Іьалалаца. Цунна дувзаллонна канала зонера оажувапонна Іьалалаша протеста пота яхьийтаЙ Панама МИД-о. Цу тІа белгалдоаккх, «кубинскн кемаш соцІадар ихьанна законгаІа доиларг а канала чу йолдза чакхдала дерзига кемаш ихьакхха а юкъера па доаххкхш духьале йоаЬаш лела деза йола бокъо телхаяр а долга.

Нота тІа белгалдоаккх, океанната юкъера чу хин хьарсамо тешнамен халланаен болх бар ловш а канала чу гІолла чакхдуьн ихьа кхыча мелкий — частни» пачхьалкхен — кемаш цецалар чаконагІа па доархІаш а Республика правительство хилар.

«Имнас» яхача кубинска кемана духьалаьрча пиратски акгаца юкъаенна ч. боъъо йоаЬаш Куба Чилена 4 миллионн 700 эзарн долларг декъарийна я яхаш йола чилийск хунта. Цу бахьанагІа «лекъар» юхаметтаоттаае лаьрХІа соцІадьа кема а.

Моттитерча прессо, канала зоне американски Іьдалалаца лелаГ бокъо йоапраш бежке а деш, хоам бу, панамски гражданий хьакхехой а законагІа доаЬа кеда актаи лелаярх. Газеташа белгалдоаккхачох, канала зоне соца в ва, шин водителга биЙтгай американски полице духьала уж ихьа пасгарча оказарга территоре тІа ийбс балаярх. Духха ха йоаЬаш полиц «трофей» хилар канала йисте ГІоЬлла тІехЬоалаш хиннача коррехимнчето (Панамера администрацин-территориальни единица. « Ред. белгало) кулгалхочун. Республика парламента члена автомобилах.

Американски администране полаттиот Центральни Америка у ду районера хьа хлоххаде тарду ыына хет панамаяата. Мехка демократически низашка кхайк Панама студентаЙ федерацин Іьдамена Паламо Мендоса ерзе тІа делаеча «американски ранбойна» духьала хъоасаы доаттабара уж тІахьехаш.

Э. МОРА,
АПН корр.

Сан-Хосе.

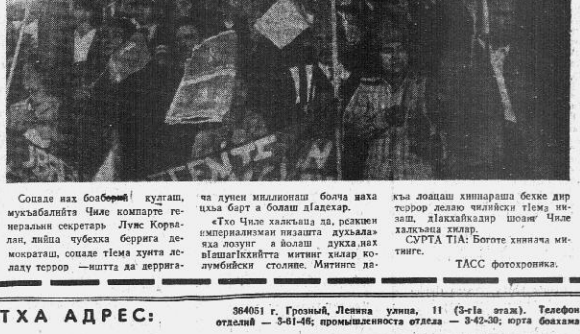

Соцлде йол боа борий кулгаш, мукъабалийтъ Чиле компарте генеральни секретарь Лупс Корвалан, лийца чубеккха берриага демократаш, соцлде тІема хунта тІа леладу террор —шитта да берриага ца правительство хилар.

«Тхо Чиле халкъьена да, реакцин империализмаи низаитта духьала» яха лозунг а йолаш духха ноаЬаш вІашагІкхийтта митинг хІлар колумбийски столице. Митинге далаца йоаЬаш хиннараша бехке дир террор лелаю чилийски тІема ниаьш, іЬаккайкадир шоаш» Чиле халкъана хилар.

СУРТА ТІА: Боготе хиннача митинге.

ТАСС фотохроника.

Рационализаторий толам

Мехкадьттен газич йоаккхача «Старогрозиефть» управленне рационализаторашен новаторашен докхха дакъа лоаш производствене юкъекхулъача техничен технологен. Цар кхйтъьлъа рационализаторски предложенеех укъаза производства ахоачамбоапараш дІадоах.

Цу творчески балха юкъе дакъа лоацаш ши бІаь совгІа сог ва. Шу доладелача дена цар кийчьыЙ 198 рационализаторски предложени. Кийча йола рационализаторски предложенеш цехийн служебаЙн кулгалхоЙ хьажа а хьежа производства юкъейиъхай 130 предложени. Цу рапредложеех бамина пайда 83 эзар сом ба.

Рационализаторий хьинар айдара а материальни поощрени яра а НГДУ кулгалхоша Іилматехнически общества юхъьшцара организацешеи рационализаторийн изобретательни общества организацешеи цхьан дикагІбола рационализаторски болх гучабакхара конкурсаи йир.

Цу творчески балха юкъе цьнаре дакъа лоацаш ба токарь Маньяков Юнус, слесарь Апанасенко Николай, мастер Богун Виктор, инженер Литвиненко Федосей, мишта хъыбараи а. Уж шера 3 эзар сом пайда болаш йола рапредложени кийчьыЙ слесарю Апанасенков мастеро Богуновеи. Инженера Сергеевен мастера Афанасьевеи кийчьыЙна рапредложене 2 эзар сом пайда беннаб. Шу долалуш НГДУ рационализаторий коллективе рапредложенеш юкъеяхарах 80 эзар сом пайда яца яьнна деклар тІанийалаь. Из деклар пар ййе бетта кхочашдир.

Г. ЛУКЬЯНОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

15 ноябрь

I-ра ПРОГРАММА

9.30 — Передачай программа. 9.35 — Кеплалаца!. 9.45 — Дешахохоита, Кижика — Хьа вахар чуъъ. 10.30 — Боабола телевиденн. «Республика лоалаьче яха телевизионни фильм. 3-гІа серн. 11.40 — Художественни самодеятельностн лоаЬаьнной концерт. Жгородера передача. 10.15 — Передачай программа. 19.20 — «Якутски вІашагІкхетаоп яха телевизионни документальни фильм. 15.45 — Бай Дьлъен истори оперетта. Медка аптекаш музеине. Передача дІаъьъ исторически Іилмай доктором Шмидта. 16.15 — Туристен. Дунгарски Хьоа дешара передачаш. 17.00 — Бай улица. 18.00 — Кеплалаца. 18.10 — «Нохч - ГІалгІайте гІалг1ай». Информацинон программа (иохий, ГІалгІай меттаца). 18.30 — Доскметальни фильм. 18.45 — Дуьен хилкъшта кижера обозрени. 19.00 — Милдовий дискуссе университета. Сага дуьзови обзаи вІашгІехьаяраех. 19.30 — Боабола телевиденн. Хоккей. Вода СССР-а чемпионат. 21.00 — «Ха». Информацинон программа. 21.30 — Боабола телевиденн. Хоккей. Вода трансляци дІаъо кхьаь. Венгерски Халкъа Республике «Дошо ийлие» яхача халкъо ашарий хуьнеи халкъьшта кижера вокнтуе дакъа лоацаш хиначча соцаии республикай фольклорни коллективай концеог. 22.30 — Кеплалаца. Передачай программа.

II-гІа ПРОГРАММА

19.20 — Хоамаш, реклама. 19.25 — «Сог вокха оагІоовкъа» яха художественни фильм.

16 ноябрь

I-ра ПРОГРАММА

9.30 — Передачай программа. 9.35 — Кеплалаца!. 9.45 — Боабола телевиденн. Синельников. «Война тІехьалъа тагІеи ю» яха телевизионни спектакль. 11.15 — Шахматни школа. Шахматистей - разрядний класс. 11.45 — Юкъера эфнре ю. Дунен гІаьа катюшой. Чиле халкъьена багт - йиш йолаш яхача хетаь передача. 15.15 — Передачай программа. 15.20 — Уральски болта песнаш. Телевиденн Самодеяьскн студе документальни фильмай программа. 16.05 — Зоологнн йоле дешара передача. 16.30 — Пионер — доабахама. Поводжьера хин кхати. 2-гІа передача. 17.00 — Дешахохоита. Дерг тагІаита йола совгІагаш. 17.30 — Нах бахьи «Іемоп кхьадду. 6-гІа «Мир (гІалгІай меттаца). 18.00 — Кеплалаца. 18.10 — Дешахохоита. «Оленюк» яхателестуе шоаш» пионер-радиостанцнанта Телегнша вІашагІкхетар. 19.10 — Концерт. Свердловскей операдача. 19.40—«Олегн Айнш» яхача телевизионнь художественни фильма премьера. 21.00 — «Ха». Информацинон программа. 21.30 — Концентн зале. Выступлеиеп еш с Советски Эстоиа халкъьен халхазнчнй Александров цІеЬаеча йола доаЬа Ціе бабаех ансамбль. 22.10 — Баскетболан йола СССР-а чемпионат. Маіа нах. Тбилнсе па передача. 23.00 — Кеплалаца. Передачай программа.

II-гІа ПРОГРАММА

18.20 — Бахарехи вахарехи Іилма а да а. Сюжа чомоша станйе кевтгоева дола Аушева выступлеии (гІалгІай меттаца). 18.35 — Кнножурнал. 18.45 — Советски хлаьк кирза историческа кьъъарадаЬса нах ба. 19.00 — Фильм. 19.05 — «Нохч - ГІалгІайте гІолла».

Информацинон программа (иохий, ночний меттаца). 19.25 — Хоамаш, реклама. 19.30 — Концерт. 20.10 — Шоаш, бераш. 20.30 — Документальни фильмай кинозал.

РАДИО

15 ноябрь

6.30 — «Юртара вахарь» (гІалгІай меттаца). 6.45 — Хоамашн зарнпаи. 7.20 — Республнканскнн газетай обзор. 8.25 — Хьайбаш доладелча хьадалаттаяш, шоаш йола концерт (иохий меттаца). 16.00 — «Кхоа тІехье» (иохий меттаца). 16.15 — Ашарш. 16.20 — «Болдной вахар» яха радиогазета (гІалгІай меттаца). 16.35 — Пионерски-доабахама. Поводжьера хин кхати. 2-гІа передача. 17.00 — Дешахохоита. Дерг тагІаита йола совгІагаш. 17.30 — Нах бахьи «Іемоп кхьадду. 6-гІа «Мир (гІалгІай меттаца). 18.00 — Кеплалаца. 18.10 — Дешахохоита. «Оленюк» яхателестуе шоаш» пионер-радиостанцнанта Телегнша вІашагІкхетар. 19.10 — Концерт. Свердловскей операдача. 19.40—«Олегн Айнш» яхача телевизионнь художественни фильма премьера. 21.00 — «Ха». Информацинон программа. 21.30 — Концентн зале. Выступлеиеп еш с Советски Эстоиа халкъьен халхазнчнй Александров цІеЬаеча йола доаЬа Ціе бабаех ансамбль. 22.10 — Баскетболан йола СССР-а чемпионат. Маіа нах. Тбилнсе па передача. 23.00 — Кеплалаца. Передачай программа.

16 ноябрь

4.30 — «Юртара вахарь» (гІалгІай меттаца). 6.45 — Хоамаш, кхетамаш. 7.20 — Республнканскнн газетай обзор. 9.25 — Советски композиторей ашарш (иохий меттаца). 16.00 — «Юртара Советан вахнон» яха корреспонденцин (иохий меттаца). 16.15 — ДоттагІай сазашт (иохий меттаца). 16.30 — Концерт (гІалгІай меттаца). 18.00 — Кеплалаца. 18.10 — Хоамаш, реклама. 18.40 — Мосйка.

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоллен Грозни хувнилур мохкан а йолаш, йоаЬан а йоаЬаш, ГІуйрийна ихьанпайола мотгитажна дохх а доаЬаяш, шиЙ малхбузехьара сеизуке 0—4 метр чІоагІа чух а хьекхан ха хила а фегара температура республике гІолла 8—12, Грозне 9-11 градус йоаЬаш йолаш хила а тарлу. Кхоанен ломмен кхаьла йолаш, юкъ-юкъе ехха а сеизш. дуккагІча дахье йоаЬаяш а йоаЬаш. кхудба-малхбузехьара сеизуке 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхан ха хила а фегара температура бийсашка 1 градус шелаяра 4 градус йоаЬаяш кхоачаяш деношка 6-11 градус йоаЬаш йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бюлетохкама секретара—3-34-38; партийни хьахарен культурен отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделен бухгалтерен — 2-60-71.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71

Газет эрадувл шинарен.
Орем, шоаттен деношка.

СФ05275. «Грозненский рабочий» издательства типографи. Революе проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революе ции 7/84. Заказ № 9753.

КОНЦЕРТАШЦА МЕХКА ГІОЛЛА

Уж деношка Сибаргlеен Уралей городашка концертаи йоккха яхар «Вайнах» яха Нохч-ГІалгІай паччьалкхен хаддара ансамбль. Вай мехкахоша йийгта городе шоашгІчен иттанеи совгІа концерташ отгадерза. Уж урсда кавказски халкъай искусство дІаЬоаЬзйташ Новосибирске, Томске, Красноярске, Омске, Уфе, иштта кхыча городашка.

Уж шера балха дика толамаш дахарах (шу дІадолалеча деиз 130 гаргга концерт оттаяьш) ВЛКСМ ЦК Хьалхара степена диплом деннад ансамбля.

ЛЕКТОРИЙ СЕМИНАР

Самарзайнахьа КПСС обкома политически просвещенне ЦІагІа кагирхошта лекцеи ешараита лаьрХІа республикански семинар хилар. Семинар кийчьяьр Нохч-ГІалгІай ВЛКСМ обкомен республиканскин «Знание» яхача общества правленена чуйоагІача кагирхошта юкъе знанеи йоаккхар-ра болча комиссеи.

Семинар хьаеллаш кхамьъа дер Нохч-ГІалгІай мечьалькхен университета преподаватель-педагогически Іилмай кандидата В. А. Кан-Калика. Цуг тІехьагІа гулбенаяраста хьалхаяча «Хіанзарча хана кагирхошта коммунистически кхетам балара декхарийн керттера достамеи хьакъьяа КПСС XXIV съезда дІадекхаяь яха доклад йир ВЛКСМ обкома секретара А. Г. Митрофанова.

«Кагирхошта интернационалнин атеистически кхетам балара хІанз хьалхаяча уггта керттера декхарийн» яьнна йир Нохч-ГІалгІай паччьалькхен университета доцента Е. П. Ковницае ва доклад.

«Лекторски газетаи хьрдаш» довзийтар» Миллионшна-сомо ецарГІча Грозненски мехкадьтта института доцента Н. Ш. Шабанбекова.

Цуьг тІехьагІа дІа-гьъ эпиг эдара а йоаЬажара а хьакъьяа датабийлар семинаре гулбенаяраш.

Р. ЯНДИЕВА.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.